

Зоряна ПАНІВ,
студентка магістратури
спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
факультету міжнародних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ ТА АСПЕКТ ВІЗОВОЇ ПОЛІТИКИ. ЯКЕ МАЙБУТНЄ ЧЕКАЄ НА УКРАЇНУ В ЄС?

У статті розглянуто окремі проблемні аспекти Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом у контексті лібералізації візового режиму для України.

Ключові слова: європейська інтеграція, Угода про асоціацію України з ЄС, візовий режим

В статье рассмотрены отдельные положения Соглашения об ассоциации Украины с Европейским Союзом в контексте либерализации визового режима для Украины.

Ключевые слова: европейская интеграция, Соглашение об ассоциации Украины с ЕС, визовый режим.

The separate articles of agreement of association between Ukraine and European Union in context of visa' regime liberalization were considered in the paper.

Keywords: European integration, agreement of association between Ukraine and EU, visa' regime

Від недавнього часу тема євроінтеграції все більш активно панує в українському політикумі. Більшість українців цю тему сприймають дуже позитивно, однак із плином часу громадяни вже не так різко коментують євроінтеграційні прагнення України та її невдачі на цьому шляху.

Співпраця України та Європейського Союзу в галузі візової політики почалася у 2008 році на Паризькому саміті Україна – ЄС, де було закладено лібералізацію ЄС візового

режиму для українських громадян. Вже в 2010 році нашій країні було надано План дій щодо лібералізації ЄС візового режиму. Планом дій називають так звані дорожні карти, які надавались країнам для швидшого отримання безвізового режиму. Таку схему застосовував Європейський Союз у балтійських країнах, тому Україна сподівалась, що повторить їх долю і в швидкому темпі отримає безвізовий режим [8].

23 червня 2014 р. Рада ЄС із закордонних справ ухвалила рішення про завершення виконання Україною першої і перехід до другої фази Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України.

На сьогодні Україна завершує виконання Рекомендацій Єврокомісії відповідно до П'ятої доповіді про виконання Україною Плану дій щодо лібералізації візового режиму. У документі відзначається прогрес, якого досягла наша держава в умовах сучасних викликів, і загалом позитивно оцінюється виконання критеріїв другої фази Плану дій.

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС йде в ногу з візовою політикою та отриманням безвізового режиму, адже це два компоненти для успішної євроінтеграції України. Остаточоно Угода про Асоціацію між Україною та ЄС була повністю підписана 27 червня 2014 року. 16 вересня 2014 року її було одночасно ратифіковано Верховною Радою України та Європейським парламентом. Це була перша угода, яка заснована на політичній асоціації між Європейським Союзом та країною Східного партнерства [7].

Основні частини Угоди присвячені ключовим реформам, економічному відновленню і зростанню, а також урядуванню і секторальній співпраці у сферах енергетики, транспорту, охорони довкілля, промисловості, соціального розвитку і соціального захисту, рівності прав, захисту споживачів, освіти, молоді та культури.

Також Угода приділяє особливу увагу цінностям і принципам: демократії та верховенству права, повазі до прав людини та засадничих свобод, належному урядуванню, ринковій економіці та збалансованому розвитку.

Документ передбачає зміцнення співпраці у зовнішній та безпековій політиках, а також в енергетичній сфері.

Головна мета Угоди про Асоціацію – досягти у відносинах ЄС та України політичної асоціації та глибокої економічної інтеграції. Угоду про Асоціацію можна назвати унікальною, адже невід'ємною частиною її положень є створення всеосяжної Зони вільної торгівлі, яка має створити тісну економічну інтеграцію України та Європейського Союзу. В угоді зазначено багато аспектів, які будуть розвивати відносини між Європейським Союзом та Україною. Серед них:

1) спільні цінності:

- підтвердження того, що ЄС визнає Україну європейською країною, яка поділяє історію та спільні цінності держав-членів та Європейського Союзу в цілому;
- визнання Євросоюзом європейських прагнень України, Європейський Союз підтримує Україну і її вибір, включаючи зобов'язання до розбудови міцної демократії і ринкової економіки;
- готовність Європейського Союзу допомогти реформам та наблизити Україну до ЄС, що буде його внеском у поступову інтеграцію та поглиблення політичної асоціації.

2) відносини європейського зразка:

- постійний політичний діалог та співпраця задля зміцнення в Україні поваги до демократичних принципів, верховенства права, прав людини та фундаментальних свобод, проведення внутрішніх та інституційних реформ;
- парламент та інші виборчі органи формуються за чесною виборчою системою і відображають інтереси всього народу;
- неефективна державна політика передбачає відставку відповідальних за неї посадовців;
- право власності гарантується ефективними механізмами захисту;
- зменшується рівень корупції;

- правосуддя є справедливим і доступним, невідступно дотримується принцип верховенства права;
- 3) розширення прав споживачів:
- непрозоре ціноутворення;
 - наявність на ринку небезпечних товарів;
 - незадовільний контроль за якістю продукції;
 - задоволення прав на компенсацію у разі придбання товару чи отримання послуги неналежного обслуговування;
- 4) широкий асортимент товарів за низькими цінами:
- низькі ціни у результаті доступу до широкого асортименту продукції й більшої конкуренції між виробниками і продавцями;
 - безмитний доступ до найбільшого в світі ринку для більшості українських продуктів, що створює великі можливості для експорту;
 - кращий внутрішній інвестиційний та бізнес-клімат;
- 5) чистота довкілля:
- визначення обов'язкових цілей та обмеження ключових забруднювачів;
 - розробка системи для збереження прозорого та правильного інформування громадськості щодо чистоти повітря;
 - поліпшення якості бензину та дизпалива, заборона палива, що містить свинець;
 - зменшення шкоди від зберігання бензину та нафти;
- 6) менша смертність на автодорогах:
- запровадження пристроїв з обмеження швидкості;
 - нові правила щодо транспорту, що перевозить небезпечні речовини;
- 7) якісна освіта:
- повноцінна участь України в єдиному європейському освітньому просторі, базованому на Болонському процесі;
 - впровадження новітніх досліджень науки;
 - посилення діалогу та співпраці між студентом та викладачем;
 - краще регулювання ринку праці;

8) секторальна співпраця:

- лібералізація візового режиму;
- поглиблення енергетичної безпеки та розвиток незалежної інфраструктури;
- посилення ринкової інтеграції;
- досягнення прозорості ринку газу та електроенергії, де існувала реальна конкуренція між постачальниками;
- ефективне використання експортного потенціалу української енергетики;
- можливості для українських компаній виходити на внутрішній енергетичний ринок Європейського Союзу;
- зниження ціни авіаперевезень;
- поліпшення якості послуг авіакомпаній;
- розвиток транзитного потенціалу країни;
- поява нових ринків збуту для продукції української авіаційної промисловості [5].

Хоча це тільки частина того, що отримає Україна після підписання Угоди про асоціацію, однак не треба забувати, що наша держава і далі потребує кардинальних реформ.

Одним із негативних моментів є незнання і непоінформованість громадян про переваги та недоліки такої угоди. Велика частина громадян України вважає, що якщо держава підписала асоціацію, то вона автоматично отримує всі привілеї: стає членом Європейського Союзу, отримує безвізовий режим, громадяни України зможуть без перешкод працювати в країнах Європейського Союзу.

У тексті документу немає жодної згадки про майбутнє членство. Якщо говорити про візовий режим, то, на думку експертів, Україна має довгострокову перспективу безвізового режиму. Потрібно розуміти, що йдеться, скоріше за все, про візову лібералізацію, а не про візовий режим. Працювати в Європі українцям теж не стане легше, адже на це потрібно мати відповідні дозвільні документи.

На сьогоднішній день Україна рухається в напрямі до безвізового режиму, адже кожна десята шенгенська віза видається в Україні. До позитивних аспектів можна віднести:

- вагоме збільшення відсотка видачі багаторазових віз (від 1 до 5 років);
- значне збільшення кількості виданих безкоштовних віз;
- зменшення кількості відмов у видачі віз у середньому з 12% у 2007 р. до 5% у 2010 р.[11]

На даному етапі вирішення проблеми безвізового режиму залежить від конкретних реформ на регіональному рівні. Міжнародні експерти звертають увагу на те, що:

- 1) питання регіональної політики та розвитку регіонального співробітництва України та ЄС необхідно виділити та детально прописати в окремому розділі Угоди про асоціацію та у Плані дій щодо асоціації;
- 2) успішна реалізація проблем в цілому неможлива без формування та реалізації регіонального виміру євроінтеграційної стратегії України;
- 3) необхідно забезпечити ратифікацію Україною Третього додаткового протоколу до Мадридської конвенції щодо об'єднань регіонального співробітництва, який закладає єдині правові рамки для діяльності всіх європейських єврорегіонів та сприяє інтенсифікації регіонального співробітництва з ЄС.

Протягом 2016 року Україна продовжує робити кроки в напрямі до лібералізації візового режиму. Ймовірно голосування Європейським парламентом за введення безвізового режиму з нашою державою планується на вересень поточного року. 20 квітня 2016 року Європейська комісія оголосила про подачу законодавчої пропозиції щодо візової лібералізації для України. А 22 квітня в Латвії міністри закордонних справ 12 країн Євросоюзу заявили про необхідність «негайно надати безвізовий режим для України» [12]. За словами Мартіна Шульца, розгляд законодавчої пропозиції Єврокомісії щодо лібералізації візового режиму з Україною в Європейському парламенті почнеться вже найближчим часом, і Європа зробить все можливе для швидкого завершення цього процесу [13].

Однак потрібно пам'ятати про негативні аспекти, які стримують ЄС на шляху надання Україні безвізового режиму:

- на даний момент не зменшилася кількість громадян України, які виїжджають за кордон для тимчасового працевлаштування. За оцінками іноземних експертів, у Західній Європі зараз використовується праця близько 1,8 млн українських працівників-нелегалів;
- слід зазначити те, що за останні шість років Україна вшестеро скоротила капіталовкладення в утримання та ремонт шляхів, що поступово робить їх непривабливими для закордонного, зокрема приватного, транспорту та щороку призводить до втрати 20-30 млрд доларів додаткових надходжень до держбюджету України;
- виконання положень названої угоди країнами, що мають кордони з Україною (Польща, Угорщина, Словаччина, Румунія), безпосередньо впливає на динаміку прикордонного руху. Запровадження візового режиму, інші організаційні заходи призвели, насамперед, до скорочення кількості людей, які приїжджають до західних сусідів з туристичною метою, до родичів, а також з метою дрібнооптової торгівлі. І причина цього полягає в тому, що рівень життя основної маси подорожуючих не дозволяє їм витратити додаткові кошти на отримання віз;
- зростання антиміграційних настроїв у державах Європейського Союзу у зв'язку з невиконанням Україною домовленостей із введення безвізового режиму [11].

Список використаних джерел

1. Алексей Коваленко. Чи смерть асоціації потягне за собою смерть безвізового режиму? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mymedia.org.ua/articles/sammit/chi_smert_asoc_ac_potyagne_za_soboyu_smert_bezv_zzovog_rezhimu.html
2. ЄС може скасувати візи для українців без угоди про асоціацію - віце-міністр польського МЗС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ipress.ua/news/yevrosoyuz_mozhe_skasuvaty_vizy_dlya_ukraintziv_bez_ugody_pro_asoasotsiats__polske_radio_11871.html

3. Сім міфів Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [Електронний ресурс]. – 17.03.2015. – Режим доступу: http://antikor.com.ua/articles/32338-sim_mifiv_ugodi_pro_asotsiatsiju_mih_ukrajinoju_ta_jes
4. Угода про асоціацію: чого чекати українцям? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3077/>
5. Угода про асоціацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/association_agreement/index_uk.hht
6. Спільна заява президентів України, Європейської Ради і Європейської Комісії з нагоди початку тимчасового застосування Угоди про асоціацію [Електронний ресурс]. – 04.11.2014. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/association_agreement/index_uk.hhh
7. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page
8. Безвізовий діалог Україна – ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/visa-free-dialogue>
9. ЄС-Україна: поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/association_agreement/general.pdf
10. Асоціація ЄС – Україна: що це дасть Вам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/myths_aa_uk.pdf
11. Транскордонне співробітництво України: стан, проблеми, перспективи / за загальною редакцією к.і.н. І.В. Артьомова, Ужгород, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/6059>
12. Безвізовий режим: Як українці зможуть їздити в ЄС, – інфографіка, 28.04.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zik.ua/news/2016/04/28/bezvizovyy_rezhym_yak_ukraintsi_zmozhut_izdyty_v_yes_infinfograf_694523
13. Європарламент вирішив прискорити розгляд питання про безвізовий режим, 25.05.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/yevroparlament_virishiv_priskoriti_rozglyad_pitannya_pro_bezvizoviy_rezhim_n689509